

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1866

Vragen van het lid **Ergin** (DENK) aan de Staatssecretaris van Financiën over *de opdracht die hij aan de Belastingdienst heeft verstrekt inzake de analyse van de 14 spreadsheets* (ingezonden 17 maart 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Oostenbruggen** (Financiën) (ontvangen 7 april 2025).

Inleiding

Met motie Ergin¹ verzoekt uw Kamer het onderzoek [dat de Belastingdienst uitvoert naar schending van grondrechten met selecties die zijn aangetroffen in spreadsheets uit RAM] extern te laten toetsen op volledigheid en betrouwbaarheid. Inmiddels heb ik de Auditdienst Rijk (ADR) bereid gevonden om als onafhankelijke partij de analyse die de Belastingdienst uitvoert te bekijken. Voor deze extra stap is tijd nodig. Vandaar dat ik verwacht uw Kamer niet in juni 2025, zoals ik eerder toezegde in mijn brief van 6 maart 2025², maar kort na de zomer 2025 te kunnen informeren over deze analyse en bijbehorend onderzoek van de ADR.

Daarnaast wordt in diezelfde motie de regering verzocht om 35 aangetroffen spreadsheets met een selectie op postcode e.d. mee te nemen in bovengenoemde analyse en in het onderzoek van de ADR. Dat bevestig ik hierbij en daarmee heb ik deze motie afgedaan.

Vraag 1

Kunt u de opdracht die u blijktens uw brief van 6 maart 2025 over de uitkomsten van extern onderzoek naar het Risico Analyse Model (RAM) aan de Belastingdienst heeft verstrekt inzake de analyse van de 14 spreadsheets zo integraal en zo ongelakt mogelijk met de Kamer delen?³

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 31 066, nr. 1467

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 31 066, nr. 1465

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 31 066, nr. 1465.

Antwoord 1

De Belastingdienst voert het volgende onderzoek uit:

- 1) Onderzoek of grondrechten zijn geschonden van een burger.
Het gaat om burgers die voorkomen in de 14 spreadsheets die zijn aangetroffen door KPMG en waarin geselecteerd is op nationaliteit. Doe dit door op basis van de aanpak die gehanteerd is bij de compensatieregeling van Selectie aan de Poort in kaart te brengen of en zo ja, hoeveel burgers niet op basis van fiscale en/of objectieve gronden geselecteerd zijn.
- 2) Voer een juridische analyse uit.
Of selectie op postcode e.d. in de 35 spreadsheets mogelijk heeft geleid tot een schending van grondrechten.
- 3) Rond dit af voor 16 juni 2025 en lever dit onderzoek op aan de Auditdienst Rijk.
- 4) Kom met een voorstel of en zo ja hoe tegemoetkoming vormgegeven moet worden.

Vraag 2

Kunt u de werkwijze voor de analyse die de Belastingdienst zal hanteren zo uitgebreid mogelijk toelichten?

Antwoord 2

De basis voor de aanpak van de analyse op de 14 spreadsheets ligt in de aanpak die gehanteerd is bij het herstel en compensatie wegens Selectie aan de Poort.

In het gebruik van RAM en Selectie aan de Poort zitten overeenkomsten, namelijk hoe worden posten geselecteerd voor verdere controle.

Zoals het rapport van KPMG beschrijft: Het Risico Analyse Model is gebruikt om informatie ten behoeve van het toezicht op naleving van fiscale wet- en regelgeving op eenvoudige en overzichtelijke wijze ter beschikking te stellen. Daarbij gaf informatie uit RAM inzicht in «theoretische» risico's per branche om zo te kunnen bepalen welke posten het beste geselecteerd konden worden voor controle. Gezien de bevindingen rondom RAM, beoordeelt de Belastingdienst of de selectie van de aangiften van de burgers die voorkomen op de 14 spreadsheets en die een correctie en daarmee een controle hebben gehad, op fiscale en/of objectieve gronden tot stand is gekomen.

De processtappen die gevolgd worden in de analyse van de 14 spreadsheets zijn:

- Totstandkoming onderzoekspopulatie – Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt welke burgers uit de populatie daadwerkelijk een negatieve correctie op hun aangifte hebben gehad van het aangiftejaar in scope. Daarmee wordt de totale populatie van de veertien spreadsheets verkleind naar die groep die een nadelig effect heeft gehad.
- Steekproef – Trekken van steekproef om inzicht te krijgen in de onderzoekspopulatie.
- Geautomatiseerde analyse – Aan de hand van selectiecriteria (zoals aftrekposten vanuit de inkomensheffing, uitwerpredenen (AKI-codes), e.d.) wordt inzichtelijk gemaakt of er fiscale en/of objectieve gronden zijn voor de selectie van aangiften. Dit gebeurt op het totaal van de onderzoekspopulatie. Ook wordt vastgesteld of de aangiften in de onderzoekspopulatie onderdeel zijn van een casus⁴ waarvoor fiscale en/of objectieve gronden zijn vastgesteld.
- Handmatige Analyse – Beoordelingskader – Het beoordelingskader wat toegepast is in de analyse bij Selectie aan de Poort wordt geactualiseerd en opnieuw toegepast in de handmatige beoordeling.
- Handmatige Analyse – Herbeoordeling aangiften – Alle aangiften uit de steekproef waarvoor in de geautomatiseerde analyse (nog) geen fiscale en/of objectieve grond is geconstateerd worden handmatig herbeoordeeld aan de hand van het beoordelingskader.

⁴ Een casus betrof bijvoorbeeld een intermediair die aangiften voor belastingplichtigen (zijn klanten) indient met daarin hoge aftrekposten die niet onderbouwd konden worden door de intermediair en zijn klant.

- Rapportage – Op basis van de uitkomsten van de analyse wordt inzichtelijk gemaakt of en zo ja, hoeveel aangiften uit de onderzoekspopulatie geen fiscale en/of objectieve gronden hebben. Dit biedt inzicht in de mogelijkheden en eventuele noodzaak van herstel.

Voor meer detailinformatie wordt verwezen naar de uitvoeringstoets (bijlage 1) die opgesteld is in kader van het wetsvoorstel Compensatie wegens Selectie aan de Poort en bijbehorend stappenplan voor herbeoordeling (bijlage 2). Tevens wordt verwezen naar het eindrapport dat is opgesteld naar aanleiding van de uitvoering van de compensatieregeling voor Selectie aan de Poort (bijlage 3).

Mocht uit de juridische analyse naar de 35 spreadsheets met een selectie op postcode e.d. (stap 2 in antwoord 1) blijken dat sprake is van een schending van grondrechten, dan wordt het hierboven beschreven proces ook gevolgd voor deze 35 spreadsheets.

Vraag 3

Kunt u aangeven wie toeziet op de adequate en correcte uitvoering van de analyse?

Antwoord 3

Een specifiek voor herstel opgerichte directie binnen de Belastingdienst voert de analyse uit. Deze directie heeft reeds ervaring opgedaan met eerdere werkzaamheden in het kader van de compensatieregeling voor Selectie aan de Poort.

Vraag 4

Bent u bereid de analyse extern te laten toetsen op juistheid en betrouwbaarheid?

Antwoord 4

Inmiddels is motie Ergin⁵ aangenomen die vraagt om de analyse van de Belastingdienst naar de spreadsheets extern te laten toetsen op volledigheid en betrouwbaarheid. De Auditdienst Rijk (ADR) is bereid gevonden om als onafhankelijke partij te kijken naar de analyse die de Belastingdienst verricht. De ADR bepaalt daarbij zelf welke onderzoeksmethodiek passend is en welke opdracht zij voor zichzelf ziet. Alhoewel de opdrachtschrijving nu nog niet beschikbaar is, is de ADR voornemens te kijken naar de opzet en uitvoering van de analyse. In juni 2025 zal de Belastingdienst de analyse aanleveren aan de ADR. Kort na de zomer 2025 verwacht ik te kunnen rapporteren aan uw Kamer over de analyse van de Belastingdienst en bijbehorende rapportage van de ADR.

Vraag 5

Kunt u toelichten waarom de 35 spreadsheets met een selectie op postcode en huisnummer buiten de reikwijdte van de analyse zijn gehouden?

Antwoord 5

In eerste instantie was de analyse gericht op de 14 spreadsheets die gevonden zijn door KPMG en waarbij is geselecteerd op nationaliteit, omdat dit selectie criterium slechts in een zeer beperkt aantal gevallen fiscaal relevant is en daarmee sprake kan zijn van een schending van grondrechten. Daarnaast wordt, conform motie Ergin⁶, een juridische analyse uitgevoerd op 35 aangetroffen spreadsheets met een selectie op postcode e.d. of daarbij mogelijk sprake is van een schending van grondrechten.

Vraag 6

Kunt u deze vragen tijdig voor aanvang van de procedurevergadering van de vaste commissie Financiën van donderdag 20 maart 2025 (aanvang 10:00 uur) beantwoorden?

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 31 066, nr. 1467

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 31 066, nr. 1467

Antwoord 6

Ik heb deze antwoorden na de stemming over de moties die zijn ingediend met het tweeminutendebat op 27 maart 2025 aan u gestuurd, zodat de uitkomst hiervan verwerkt kon worden in de beantwoording.